

Remissvar

Utkast till lagrådsremiss. Stärkt skydd mot diskriminering i skolan

10 oktober 2018

Yttrande

Stärkt skydd mot diskriminering i skolan

Bakgrund

Antidiskrimineringsbyrån Uppsala (ADU) har tidigare yttrat sig över betänkandet SOU 2016:87 - Bättre skydd mot diskriminering. ADU och även andra som svarade på remissen avstyrkte flera förslag och ADU ser positivt på att dessa punkter inte återkommit som förslag.

Sammanfattning

ADU vill sammanfattningsvis lämna följande synpunkter:

- ADU tillstyrker förslaget att även Skolinspektionen får talerätt i diskrimineringsärenden
- ADU tillstyrker förslaget att Skolinspektionen ska utöva tillsyn avseende aktiva åtgärder
- ADU föreslår ett tidsenligt språk i lagtext. Texten kan med fördel skrivas *hen, hon och han* för att inkludera fler könsidentiteter.
- ADU är positiva till att synpunkterna avseende bevarandet av diskrimineringsbestämmelserna i diskrimineringslagen beaktas och att ingen överflyttning av bestämmelserna till skollagen föreslås

- ADU vill särskilt lyfta att det behövs tydlighet kring samarbetet mellan diskrimineringsombudsmannen och Skolinspektionen
- ADU vill särskilt lyfta behovet av utredning och förbättring avseende elevers och studenters samt elev- och studentorganisationers möjligheter att framföra klagomål om aktiva åtgärder på utbildningsområdet.

Ett modernare och mer inkluderande språk

Pronomenet hen kan med fördel användas i lagtext och görs redan i dagligt tal samt i akademiska publikationer och myndighetstexter. Hen används idag i olika syften. Hen kan användas för att tilltala personer som inte vill, eller kan, definiera sig som man eller kvinna och har en annan könsidentitet. Hen används också som ett könsneutralt pronomen. Vi ser också en utveckling där ett tredje kön och icke könsbundna personnummer kan komma att införas i Sverige. För att lagtexten inte ska upplevas som föråldrad inom en snar framtid kan hen läggas till framför hon och han. Det rör sig här om den föreslagna bestämmelsen i 6 kap 2 § 2 st.

Avsnitt 5. Bestämmelserna om diskriminering ska inte flyttas över

I sitt remissvar 2017-09-15 avstyrkte ADU förslaget om att bestämmelser om diskriminering i skollagsreglerad verksamhet ska flyttas över till skollagen och samordnas med bestämmelserna om kränkande behandling. ADU ansåg att det bidrog till ett strukturellt problem eftersom att barn bör fortsätta skyddas i både skollagen och diskrimineringslagen på samma sätt som vuxna skyddas dels genom arbetsmiljölagen och diskrimineringslagen. Diskrimineringslagstiftningens och diskrimineringsersättnings särskilda syfte och koppling till diskrimineringsgrunderna motiverar en sammanhållen lagstiftning. ADU ställer sig positiv till att det inte längre föreslås att bestämmelserna flyttas över till skollagen.

Avsnitt 6. Skolinspektionen ska få föra talan i diskrimineringsärenden

ADU tillstyrker förslaget att talerätten utökas till att även omfatta Skolinspektionen när det gäller diskrimineringsärenden inom utbildningsområdet. Skolinspektionen får redan idag föra talan i ärenden om diskriminering om det också rör kränkande behandling. Skolinspektionen bör genom sin expertis kunna bidra till de avvägningar och bedömningar som sker i diskrimineringsärenden där kunskap om skolans värld som helhet är viktig. Diskrimineringsombudsmannens (DO) fortsatta talerätt möjliggör enligt lagrådsremissen fler vägar upprättelse. Huruvida detta kommer leda till att fler får stärkt skydd är däremot oklart. Frågor kvarstår som är kopplade till den nuvarande problematiken som många upplever med DO. Om Skolinspektionen intar samma hållning som DO och endast väjer att processa i vägledande fall samt inte kommer handlägga alla anmälningar ökar den enskildes möjligheter att få utkrävbara rättigheter endast till en liten del.

Enligt lagrådsremissen ska eleverna kunna välja om de vill vända sig till DO eller Skolinspektionen. Vad detta kommer innebära i praktiken är däremot oklart. ADU stöttar idag enskilda i att skriva DO anmälningar och anmälningar till Skolinspektionen. Om en anmälan kommer in till de båda myndigheterna rörande samma diskriminering undrar ADU om en gemensam utredning kommer att ske eller om myndigheterna kommer fatta beslut var för sig avseende åtgärder i ärendet. På vilket sätt kommer myndigheterna i så fall ta hänsyn till varandras bedömningar eller kommer samma problematik som uppmärksammas i utredningen kvarstå. Här bör utvecklingen följas noga så att slutsatser kan dras och myndigheterna kan organiseras på ett sådant sätt att den enskilde inte lider rättsförlust.

6.1 Skolinspektionen ska kunna utreda anmälningar

ADU tillstyrker förslaget. I lagrådsremissen nämns också att i DO:s tillsynsområde ingår arbetet med hantering av individanmälningar, domstolsprocesser och granskning av aktiva åtgärder. Det är oklart om detta även innebär att Skolinspektionen kommer att utöva tillsyn som inte har en koppling till aktiva åtgärder på

samma sätt som DO i vissa ärenden väljer att gå vidare med en tillsyn där den enskildes partsställning blir oklar. Om den enskilde inte anses vara part försvårar det avsevärt möjligheten till individuell upprättelse.

7. Tillsynen över arbetet med aktiva åtgärder flyttas till Skolinspektionen

ADU tillstyrker förslaget att Skolinspektionen ska utöva tillsyn avseende aktiva åtgärder. Skolinspektionen har idag verktyg för en effektiv tillsyn. ADU vill poängtera att det är viktigt att särskild kompetens om strukturell och institutionell diskriminering behövs för att kunna bedriva ett effektivt arbete med aktiva åtgärder. Barn, unga och studenters möjligheter att själva påtala brister angående aktiva åtgärder bör stärkas.

Övriga synpunkter

ADU vill särskilt poängtera vikten att enskildas anmälningar faktiskt utreds och om myndigheterna väljer att inte gå vidare med ett ärende bör skälen till detta motiveras.

Elin Boyer

Jurist

Antidiskrimineringsbyrån